

		Somatikk Kristiansand		Retningslinje		
TBI - Primæropphold - Ergoterapi tiltak, AFR						Side 1 av 3
Dokument ID: II.SOK.AFR.2.1.4.4-2		Godkjent dato: 24.02.2026	Gyldig til: 24.02.2028		Revisjon: 4.00	

Somatikk Kristiansand/Avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering/Fagprosedyrer og Pasientrelaterte tema/Spesialisert rehabilitering/Traumatisk hjerneskade

Hensikt:

Retningslinjen skal bidra til å kvalitetssikre ergoterapeutiske tiltak hos pasienter med traumatisk hjerneskade (TBI) ved Enhet for spesialisert rehabilitering (ESR).

Gjelder for:

Ergoterapeuter ved Enhet for spesialisert rehabilitering (AFR) som arbeider med pasienter med TBI.

Grunnlag:

Tiltakene som utføres av og med ergoterapeut kan være av monofaglig art, men vil alltid være en del av en tverrfaglig tilnærming hvor tiltak utarbeides i samarbeid med det tverrfaglige teamet. Et viktig prinsipp er at pasienten mobiliseres raskt for å unngå komplikasjoner og forebygge senskader. Funksjonsnivået til denne pasientgruppen inneholder store variasjoner, alt fra pasienter med betydelig redusert bevissthet og fullt pleietrengende til oppegående pasienter uten tydelige kognitive utfall. Det vil derfor alltid være en individuell vurdering av hvilke av tiltakene som vil være aktuelle for de ulike pasientene.

Handling:

Ut ifra funksjonsnivå igangsettes det ulike tiltak hos pasienten med TBI. Her forsøkes det å ta utgangspunkt i aktivitetshistorie og mål i rehabiliteringsplanen.

Aktuelle ergoterapeutiske tiltak som iverksettes kan være:

ICF	Tiltak/Mål	Beskrivelse
Kropps-funksjoner og -strukturer	Guiding	ESR. Ergoterapi - Pleiende guiding etter prinsipper Affolter konseptet ESR. Ergoterapi - Elementær guiding etter Affolter prinsipper.
	Ortose	I samarbeid med behandlende fysioterapeut vurderes det håndortose til pasienten med hyper-/hypoton muskulatur, parese eller paralyse. Igangsetting av tiltak gjøres gradvis og i samarbeid med sykepleiegruppen
	Skjermingsrutiner (dips)	Det kan igangsettes skjermingstiltak for pasienten i posttraumatisk forvirringstilstand (PTF). Dette for å sikre stimulering men unngå overstimulering samt å hjelpe pasienten til en bedre forankring av seg selv og sine omgivelser. Dette kan være i form av prosessdagbok/huskedagbok.
	Tilpasning av trykkavlastningsmadrass og sittepute.	Det vurderes fortløpende om pasienten trenger trykkforebyggende eller trykkavlastende madrass eller sittepute. Igangsetting av tiltak gjennomføres i samarbeid med sykepleiegruppen.

Utarbeidet av: Marit Johanne Mjøbo	Fagansvarlig: Marit Johanne Mjøbo	Godkjent av: Alexandra C. Hott	
--	---	--	--

		TBI - Primæropphold - Ergoterapi tiltak, AFR			Side: 2 Av: 3
Dokument-id: II.SOK.AFR.2.1.4.4-2	Utarbeidet av: Marit Johanne Mjøbo	Fagansvarlig: Marit Johanne Mjøbo	Godkjent dato: 24.02.2026	Godkjent av: Alexandra C. Hott	Revisjon: 4.00

Somatikk Kristiansand/Avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering/Fagprosedyrer og Pasientrelaterte tema/Spesialisert rehabilitering/Traumatisk hjerneskode

Aktivitet		ESR. Ergoterapi - Informasjon om riktig bruk av Roho sittepute ESR. Ergoterapi - Tilpasning av Quadro select Roho sittepute Ergoterapi - Bruk av RoHo dry flotation Overmadrass
	<u>Sansestimulerende tiltak:</u> Børsting og leddkompresjon, vektdyne, musikk, ut i naturen, naturen inn til pasienten, bilder, diagonale bevegelser, etc.	<p>Ulike sansestimulerende tiltak iverksettes. Hensikten kan være å oppnå kontakt, økt aktivisering/stimulering, ro og hvile eller som en forankring av pasienten.</p> <p>ESR. Ergoterapi - Børsting og leddkompresjon instruksjon Ergoterapi - Bruk av kuledyne</p>
	P-ADL trening	P-ADL er personnære aktiviteter i dagliglivet som personlig hygiene, av- og påkledning, spising, forflytning og toalettbesøk. Ved behov legges det etter kartlegging en plan for P-ADL trening. Implementering skjer i samarbeid med sykepleiegruppen som dokumenterer i behandlingsplanen.
	I-ADL trening	I-ADL trening er mer komplekse aktiviteter som matlaging, husarbeid og bruk av telefon og offentlig transportmidler, samt aktiviteter knyttet til innkjøp og ivaretagelse av egen økonomi.
	Trening i forhold til delfunksjoner	Eksempelvis trening av motorikk, sensibilitet og struktur. Disse tiltak igangsettes i ergoterapien og kan evt. i tillegg gis skriftlig til pasienten som egentrening. Det legges opp trening av spesifikke ferdigheter ut fra seneste kartlegging.
	Hjelpmiddeltilpasning og hjelpemiddelsøknad	Ulike rutiner om hjelpemiddelformidling og samarbeide med NAV hjelpemiddelsentralen finnes under kryssreferanser . Tilpasse komfort -eller allround rullestol.
Deltakelse	Hjemmebesøk og hjemmetrening	Når det vurderes hjemmebesøk/-trening kan hensikten være å kartlegge muligheten for aktivitet og deltakelse hjemme. Det kan også legges opp til trening av ulike ferdigheter på en hjemmetrening.
	Forberedelse av permisjon	Ved permisjon legges planer og lages avtaler med pasienten i forhold til hva som skal / kan / bør prioriteres i løpet av permisjonen, dette følges opp igjen etter permisjonen.
Miljøfaktorer	Tilrettelegging i bolig	Ulike rutiner om hjelpemiddelformidling og samarbeide med NAV hjelpemiddelsentralen finnes under kryssreferanser.
	Samarbeide med 1. linjetjenesten.	Det tas kontakt med oppfølgende ergoterapeut når en ser behov for samarbeide rundt pasienten. Ergoterapiepikrise sendes da med pasienten. 1. linjetjenesten kan også inviteres til hospitering og samarbeidsmøte.

 SØRLANDET SYKEHUS	TBI - Primæropphold - Ergoterapi tiltak, AFR				Side: 3 Av: 3
Dokument-id: II.SOK.AFR.2.1.4.4-2	Utarbeidet av: Marit Johanne Mjøbo	Fagansvarlig: Marit Johanne Mjøbo	Godkjent dato: 24.02.2026	Godkjent av: Alexandra C. Hott	Revisjon: 4.00

Somatikk Kristiansand/Avdeling for fysisk medisin og rehabilitering/Fagprosedyrer og Pasientrelaterte tema/Spesialisert rehabilitering/Traumatisk hjerneskade

Kryssreferanser:

I.3.7-1	Hjerneslag - Kartlegging av apraksi - SSHF
II.SOK.AFR.1.4-2	Utlån og innlevering av rullestoler som tilhører lageret på ergoterapien AFR
II.SOK.AFR.1.4-3	Utlån og innlevering av trykkfordelende puter som tilhører lageret på ergoterapien AFR
II.SOK.AFR.2.1-7	Permisjonsskriv - Enhet for spesialisert rehabilitering, AFR
II.SOK.AFR.2.1-8	ESR. Ergoterapi - Hjemmebesøk/-trening
II.SOK.AFR.2.1.4.4-6	TBI - Primæropphold - Skjema for skjerming (eksempel), AFR
II.SOK.AFR.2.1.6.1-4	ESR Ergoterapi - Trening med speilkasse
II.SOK.AFR.2.1.6.1-5	ESR. Ergoterapi - Informasjon om riktig bruk av Roho sittepute
II.SOK.AFR.2.1.6.1-6	ESR. Ergoterapi -Tilpasning av Quadro select Roho sittepute
II.SOK.AFR.2.1.6.1-7	ESR. Ergoterapi - Børsting og leddkompresjon instruksjon
II.SOK.AFR.2.1.6.1-8	ESR Ergoterapi - Behandling av ødem arm/hånd ved bruk av ødemhanske og tilrettelegging.
II.SOK.AFR.2.1.6.1-9	ESR. Ergoterapi - Pleiende guiding etter prinsipper Affolter konseptet
II.SOK.AFR.2.1.6.1-10	ESR. Ergoterapi - Elementær guiding etter Affolter prinsipper
II.SOK.AFR.2.1.6.1-11	ESR Ergoterapi - Trening ansikt, munn og svelg.

Eksterne referanser:

- Kielhofner, G (2006): MOHO. Modellen for menneskelig aktivitet. ISBN 87-7749-460-1
- Runnquist, K. m.fl.: Handens rehabilitering. Volum 1 og 2. Studentlitteratur. 1992.
- Arntsen, C. (2009): Jeg får ikke hendene til å gjøre det de skal gjøre. Å leve med apraksi etter hjerneslag. Aldring og helse.
- Kristensen, H. og Nilsen, G.: Ergoterapi og hjerneskade. ISBN 87-7749-200-5